

Till berörd remissinstans

Remiss av Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024

Ni ombeds att yttra er över bifogad remiss senast 2021-01-01. Kontakta ansvarig handläggare om ni inte kan svara inom utsatt tid.

Stadsledningskontoret för yttrande senast .

Ansvarig handläggare är Lovisa Lanryd.
Telefonnummer: .

Instruktioner för remissvar

Remissinstanser inom eDok (Stockholms stads ärendehanteringssystem)

- Använd funktionen Svara på remiss för expediering till kommunstyrelsens registratur (KF/KS kansli).
- Använd korrespondensverktyget för att skicka de expedierade handlingarna i Word-format till RIV-remissvar.SLK@stockholm.se
- Ange diarienummer KS 2020/1413 i ämnesraden.
- Bilägg inte remissen.

Övriga remissinstanser

- Skicka remissvaret i PDF-format till kommunstyrelsen@stockholm.se
- Skicka remissvaret i Word-format till RIV-remissvar.SLK@stockholm.se
- Ange diarienummer KS 2020/1413 i ämnesraden.
- Bilägg inte remissen.

Remissinstanser

- Stadsledningskontoret
- Kulturnämnden

Kommunstyrelsen
Rotel IV

Ragnar Östbergs plan 1
Stadshuset
105 35 Stockholm
Telefon
Växel 08-508 290 00
Fax
kommunstyrelsen@stockholm.se
stockholm.se

Bilagor

1. Följebrev Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024, KS 2020/1413
2. Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024
3. Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024
4. Bilaga - Skolbiblioteksplan 2021-2024

Med vänlig hälsning,

Lovisa Lanryd
Rotel IV

§ 8**Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024****Beslut**

Utbildningsnämnden godkänner ”Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024” och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendet

Utbildningsförvaltningen har enligt uppdrag från kommunfullmäktige under 2020 utvärderat den nuvarande skolbiblioteksplanen och tagit fram en ny plan i syfte att barn, elever och lärare ska ha god tillgång till välfungerande bibliotek i skolan respektive förskolan. Skolbiblioteksplanen ska vara ett styr- och stöddokument för fortsatt skolbiblioteksutveckling i stadens skolor och förskolor. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner planen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa, i samverkan med förskoleavdelningen, grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen samt representanter för stadsdelsförvaltningarna och Stockholms stadsbibliotek.

Ärendet har behandlats av den fackliga samverkansgruppen den 6 oktober 2020. Ärendet har också behandlats av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 7 oktober 2020. Det pågående arbetet med att ta fram skolbiblioteksplanen har också behandlats vid funktionshinderrådets tidigare sammanträden.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår utbildningsnämnden besluta att godkänna ”Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024” och överlämna den till kommunstyrelsen.

Beslutsgång

Ordföranden yrkade bifall till förvaltningens förslag och förklarade sig finna att nämnden beslutat i enlighet med detta.

Särskilt uttalande

Kadir Kasirga (S) m.fl. Tina Kratz (V) m.fl. anmälde ett särskilt uttalande enligt nedan:

Läsande går hand i hand med lärande och stadens uppdaterade plan för skolbibliotek är något som är i grunden mycket positivitet. Det finns i förslaget och arbetet som lagts ned bakom förslaget mycket som är bra. Att alla stadens skolor och förskolor får tillgång till den kompetens som finns inom stadens bibliotek är en nyckel för att detta ska bli lyckat. Att alla skolformer lyfts fram i förslag från förskola till gymnasieskola visar på ambitionsnivå samt att barns rättigheter enligt barnkonventionen tas på allvar. Vi hoppas att planen ska göra så att alla barn verkligen får en kontakt med biblioteken och böckerna genom skolans värld.

Det som inte beskrivs i underlaget är vad som sker med de skolor och förskolor som väljer av tidsbrist eller ointresse att inte erbjuda sina barnböcker eller etablerar kontakt med bibliotekens värld. Då planen förutsätter att det skall finnas exempelvis skolbibliotek med fackutbildad personal inom grund och gymnasieskolan? I planen så finns endast uppdrag för utbildningsförvaltningen att verka för att andelen bibliotek skall öka, om ett skolbibliotek har tillskapats under de kommande fyra åren har man då nått upp till målet? Här borde planen vara betydligt mer ambitiös.

Av 2 kap. 36 § skollagen följer det att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, special-skolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skol-bibliotek. Bestämmelsen gäller såväl offentliga som fristående skolor, men trots detta finns det skolor, främst fristående, som fortfarande inte har skolbibliotek som en integrerad del av skolan utan hänvisar till närmaste folkbibliotek.

Vi anser att skolbiblioteket ska vara en integrerad del av skolan och att alla skolor ska ha skolbibliotek med utbildad personal. Något som också lyfts fram i planen.

Skolbiblioteken ska ge eleverna tillgång till ett rikt utbud av medier, till såväl skön- som facklitteratur. Ett bibliotek där välutbildad bibliotekspersonal samarbetar med den pedagogiska personalen kan locka fram och tillfredsställa barnens och ungdomarnas läslust, nyfikenhet och forskarintresse samt även hjälpa dem att orientera sig bland nya medier och i flödet av information på nätet. Forskningen visar att detta arbetssätt höjer elevernas studieresultat.

De bemannade skolbiblioteken har blivit färre visar statistik från Kungliga biblioteket. Bara 37 procent av de svenska eleverna har idag tillgång till bemannat skolbibliotek. Tillgången till skolbibliotek är lagstadgad men inte att de behöver vara

bemannade. Samtidigt läser barn mindre idag. Läsningen och upptäckandet av litteraturen avgörande för varje barns läsförståelse, skrivande och kritiska tänkande. Skolbibliotekarier har en nyckelroll att fylla när det kommer till att öppna dörrar till litteratur och media. Vi menar att det är viktigt att barn och unga får möta kunnig personal på sina skolbibliotek.

En välformulerad skolbiblioteksplan kan bara sättas i praktik av bibliotekarier, lärare och pedagoger i skolan. För att öka läsning bland barn och unga måste också mer resurser skjutas till skolan, det räcker inte med planer och strategier.

Sen är det viktigt att lyfta frågan om kommunala och fristående skolor när denna plan skall etableras då det för staden är lättare att påverka de kommunala skolorna. Vad säger att de fristående skolorna kommer att göra plats för skolbibliotek i sina lokaler samt anställa fackutbildad personal då det går ut över vinsten.

Protokollsutdraget expedierat till:

KS/KF Kansli

Avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa

Förskoleavdelningen

Grundskoleavdelningen

Gymnasieavdelningen

Handläggare
Jenny Karlsson
Telefon: 08-508 334 86
Maria Ronnås
Telefon: 08-508 339 67

Till
Utbildningsnämnden
2020-10-15

Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner ”Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024” och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Joachim Håkansson
Gymnasiedirektör

Lee Oberson
Grundskoledirektör

Eva Broström
Avdelningschef

Anette Burman
Avdelningschef

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningen har enligt uppdrag från kommunfullmäktige under 2020 utvärderat den nuvarande skolbiblioteksplanen och tagit fram en ny plan i syfte att barn, elever och lärare ska ha god tillgång till välfungerande bibliotek i skolan respektive förskolan. Skolbiblioteksplanen ska vara ett styr- och stöddokument för fortsatt skolbiblioteksutveckling i stadens skolor och förskolor. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner planen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Bakgrund

Utbildningsnämnden ska enligt budget 2020 utvärdera skolbiblioteksplanen för 2017-2020 och ta fram ett nytt förslag till skolbiblioteksplan för perioden 2021-2024. Uppdraget utgår från beskrivningen i budget 2020 om att ”skolbiblioteket ska vara ett nav för kunskapsinhämtning på stadens skolor och vara lättillgängligt för eleverna”. Utvärderingen av nuvarande skolbiblioteksplan ligger till grund för förslaget till ny plan. Skolbiblioteksplanen kompletterar stadens biblioteksplan som är under framtagande.

Förslaget till skolbiblioteksplan omfattar både förskola, grund- och gymnasieskola samt grund- och gymnasiesärskola och lyfter fram stadens bibliotek och dess personal som en nyckelfaktor för barn och ungas ökade läsglädje, språkutveckling, tillgång till kultur samt för att utveckla deras medie- och informationskunnighet.

Skolbiblioteksplanen är ett styr- och stöddokument som fastställer ansvars- och samverkansområden kopplade till läs- och språkutveckling, flerspråkighet och digital kompetens samt till frågor om skolbibliotekens tillgänglighet, utbud och bemanning. Uppföljningen av skolbiblioteksplanen ska ske i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet på respektive nivå.

Ärendet

Nuvarande skolbiblioteksplan har utvärderats genom att representanter från olika nyckelgrupper har fått lämna synpunkter och önskemål. Inkomna synpunkter och förslag har beaktats och bearbetats i revideringen av den nya skolbiblioteksplanen.

Utvärderingen har gjorts med en bred representation från de olika skolformerna samt genom inspel från referenspersoner centralt inom utbildningsförvaltningen. Särskilda fokusgruppsintervjuer har genomförts med elever och skolbibliotekspersonal.

Vid revideringsarbetet har även aktuell statistik samt relevanta utredningar och forskningslitteratur beaktats och analyserats.

Förvaltningens förslag till reviderad skolbiblioteksplan 2021-2024 visar på ett tydligare fördelat ansvar för genomförande och uppföljning och vikten av stärkt samverkan mellan bibliotek och lärare samt annan pedagogisk personal. Förskolans del av planen har utvecklats och fått större utrymme och Stockholms stadsbiblioteks ansvar i arbetet med förskolan har förtydligats. Skolbibliotekens roll för elevernas digitala kompetens är mer framträdande liksom vikten av barn och ungas delaktighet i

bibliotekens verksamhet. Bibliotekens koppling till värdegrund och demokrati har lyfts fram och gymnasiebibliotekariernas specifika ansvarsområden har förtydligats. De nationella minoritetsspråken har fått en mer framträdande plats liksom barn och unga i behov av stöd. Fördelningen av uppföljningsansvar inom utbildningsförvaltningen har också beskrivits närmare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa, i samverkan med förskoleavdelningen, grundskoleavdelningen och gymnasieavdelningen samt representanter för stadsdelsförvaltningarna och Stockholms stadsbibliotek.

Ärendet kommer att behandlas av den fackliga samverkansgruppen den 6 oktober 2020. Ärendet kommer också att behandlas av utbildningsnämndens råd för funktionshinderfrågor vid sammanträdet den 7 oktober 2020. Det pågående arbetet med att ta fram skolbiblioteksplanen har också behandlats vid funktionshinderrådets tidigare sammanträden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Skolbiblioteksplanen fungerar som ett verktyg för skolbiblioteksutveckling och bidrar på så sätt till att öka likvärdigheten i fråga om barns, elevers och lärares tillgång till bibliotek i skolan respektive förskolan. För att skolbibliotek ska fungera som ett nav för kunskapsinhämtning och vara lättillgängliga krävs god bemanning samt integrering av bibliotekens verksamhet på skolan. En nyckelfaktor är den samverkan mellan bibliotekspersonal och pedagoger som möjliggör att biblioteket används som en del i undervisningen för att stärka barn och ungas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Efter att utbildningsnämnden och slutligen kommunfullmäktige har beslutat om planen kommer den att formges grafiskt och spridas till berörda verksamheter.

Skolbiblioteksplanen bör ha samma löptid som stadens biblioteksplan. I nuläget är denna planerad till 2021-2024, om stadens plan får en annan löptid bör också löptiden för skolbiblioteksplanen justeras.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter

Skolbiblioteksplanens syfte att ge alla barn och unga i Stockholms stads tillgång till god biblioteksverksamhet går i linje med barns rätt

till utbildning i barnkonventionens artikel 6 och 28. Även barns rätt till information i artikel 17, rättigheten för barn med funktionsnedsättning att få den hjälp de behöver i artikel 23 samt de nationella minoriteternas rätt till sitt språk i artikel 30 är innehåll i barnkonventionen som förslaget till ny skolbiblioteksplan tydligt följer. I utvärderingen som ligger till grund för revideringen av skolbiblioteksplanen har barns synpunkter samlats in och tagits hänsyn till i enlighet med barnkonventionens artikel 12. Elever från grundskolan och gymnasieskolan har intervjuats. Urvalet har fördelats jämnt mellan könen och olika årskurser är representerade. Eleverna ansåg bland annat att det är viktigt att skolbiblioteket är bemannat med kompetent personal, att biblioteksmiljön är inbjudande och lugn samt att rätten till personlig integritet värnas.

Konsekvenser för jämställdhet

Genom att i förslaget till ny skolbiblioteksplan skriva ut vikten av att skolbiblioteken är delaktiga i läroplanernas värdegrundsarbete tydliggörs jämställdhetsarbetet. Vidare kan konstateras att föreslagna åtgärder inte innebär en påverkan på barn utifrån kön. Skolbiblioteksplanen är ett dokument som på ett övergripande plan ska stötta förskolorna och skolorna.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner ”Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024” och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Bilaga

Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024

Skolbiblioteksplan för skolor och förskolor i Stockholms stad 2021-2024

Skolbiblioteksplanen är ett styr- och stöddokument som har tagits fram av utbildningsnämnden på uppdrag av kommunfullmäktige. Skolbiblioteksplanen verkar för ökad likvärdighet vad gäller tillgång till bibliotek i förskolan, i grund- och gymnasieskolan samt i grund- och gymnasiesärskolan. Uppföljning av skolbiblioteksplanen sker i det ordinarie planerings- och uppföljningsarbetet på respektive nivå. (Faktaruta)

Skolbibliotekens uppdrag bestäms av skollagen och läroplanerna. Skolbiblioteket är, liksom folkbiblioteket, en del av det allmänna biblioteksväsendet och regleras av bibliotekslagen. Folkbibliotekens uppdrag för barn och unga beskrivs närmare i stadens biblioteksplan och prioriterar insatser för förskolan och barns fritidsläsning. (Faktaruta)

Övergripande målsättningar

Litteratur är en källa till glädje, samtal och reflektion. Att kunna läsa, skriva, göra sin röst hörd och ha tillgång till information är demokratiska rättigheter. Barn och unga behöver kunna omvandla information till kunskap för att bli delaktiga i ett demokratiskt samhälle.

Biblioteken främjar läslust samt breddar och fördjupar undervisningen utifrån särskilda områden eller teman. En stark läskultur och inbjudande läsmiljö i förskola och skola stärker barns och ungas språk- och kunskapsutveckling samt inspirerar till ökad fritidsläsning. Stadens bibliotek samverkar lokalt för att främja barns och ungas läsning. Biblioteken tillhandahåller ett brett utbud av medier och verksamhet som bidrar till bildning, vidgar perspektiven och stärker värdegrundsarbete kopplat till styrdokumenterna. Barn och unga upplever biblioteken som trygga och har inflytande över bibliotekens innehåll. Kultur för, med och av barn och unga ges utrymme.

Utbildningsförvaltningen
Avdelningen för stöd kring lärande och
elevhälsa, Medioteket

Handläggare:
Jenny Karlsson
jenny.m.karlsson@edu.stockholm.se
08-508 33 486

Maria Ronnäs
maria.ronnas@edu.stockholm.se
08-508 33 967

Medioteket
Trekantsvägen 3
117 43 Stockholm

Biblioteken medverkar till alla barns och ungas lika tillgång till litteratur och medier. Medier erbjuds på många språk och i format som möjliggör läsning via öron, ögon och fingrar. Bibliotekens verksamhet stärker språkutveckling i svenska och ägnar särskild uppmärksamhet åt flerspråkighet och de nationella minoritetsspråken. Barn och unga i behov av anpassad läsning och stöttning är en prioriterad grupp.

Den välfungerande skolbiblioteksverksamheten bygger på samverkan och på integration i undervisningen. Skolor i Stockholms stad ger alla elever tillgång till skolbibliotek med ett uttalat pedagogiskt uppdrag när det gäller läs- och språkutveckling samt medie- och informationskunnighet. Skolbibliotek stärker eleverna i deras användning av digitala verktyg och medier samt bidrar till deras förståelse av digitaliseringens påverkan på samhället. Verksamheten medverkar till att utveckla elevernas vetenskapliga förhållningssätt och förbereda dem inför fortsatta studier och fortsatt lärande.

Förskola

Stadsdelsförvaltningen ansvarar för att

- samverka med Stockholms stadsbibliotek och årligen följa upp, utvärdera och fortsätta utveckla samarbetet kring barnens möten med litteratur och berättande
- skapa förutsättningar för förskolorna att stärka de nationella minoritetsspråken och stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska

Rektor ansvarar för att

- skapa förutsättningar för förskolorna att arbeta aktivt och inkluderande med barnens alla språk och erfarenheter via berättande och litteratur i olika former
- alla förskolor har särskilt ansvariga pedagoger som samarbetar med stadsbiblioteket och tillsammans med kollegorna driver arbete kring läsning, litteratur och berättande

- säkerställa att förskolornas pedagoger arbetar språkutvecklande och att de barn som är i behov av särskilt stöd eller anpassningar får det
- skapa förutsättningar för kreativa och inspirerande läsmiljöer i förskolorna där högläsning, berättande, reflektion och samtal tar plats
- verka för att barnen ges möjlighet att utveckla adekvat digital kompetens och får en första grund i att källkritiskt söka, välja och värdera information
- barnen introduceras till folkbiblioteket
- verka för att vårdnadshavare uppmuntras att läsa tillsammans med sina barn

Stockholms stadsbibliotek ansvarar för att

- erbjuda förskolorna ett brett utbud av litteratur, i olika genrer och på många olika språk
- erbjuda barnen i förskolan läsfrämjande aktiviteter
- fungera som stöd i förskolornas läs- och språkstimulerande arbete, exempelvis genom att erbjuda pedagoger inspiration
- samverka övergripande med stadsdelsförvaltningarna, följa upp och utvärdera samarbetet

Skola

Rektor säkerställer att

- skolbibliotekets pedagogiska funktion är väl integrerad på skolan samt styrs och följs upp i dialog med skolbibliotekspersonal och i skolans systematiska kvalitetsarbete
- skolbiblioteket har bemanning, öppettider, medieanslag och andra resurser som möjliggör att skolbibliotekspersonalen aktivt kan bidra till elevernas språk- och kunskapsutveckling i samarbete med övrig pedagogisk personal

- skolbibliotekspersonalen har relevant kompetens för uppdraget och möjlighet till kompetensutveckling
- personal på skolan och fritidshemmet använder skolbiblioteket i undervisningen och bidrar i planering och utformning av biblioteksverksamheten
- skolbiblioteket stödjer elever i behov av anpassningar eller särskilt stöd
- skolbiblioteket tillgodoser och främjar flerspråkiga elevers behov av läsning på modersmålet samt på de nationella minoritetsspråken
- skolbiblioteksmiljön är ändamålsenlig, tillgänglig, inkluderande, lugn och trygg samt har plats för samtal och studier

Bibliotekarier/skolbibliotekspersonal ansvarar för att

- utveckla och följa upp verksamheten i dialog med rektor och samverka med elever och pedagogisk personal i enlighet med läroplan och lokalt uppställda mål
- utforma bibliotekets utbud och verksamhet efter skolform samt skolans inriktning eller program
- utveckla och dela med sig av sin kompetens inom läs- och språkutveckling samt sina läsfrämjande metoder i syfte att väcka elevernas läsglädje
- stödja elever i behov av anpassningar eller särskilt stöd och tillhandahålla exempelvis talböcker, punktskriftsböcker samt lättlästa medier
- tillgodose och främja läsning på modersmålet och synliggöra elevernas flerspråkighet samt de nationella minoritetsspråken
- utveckla och dela med sig av sin kompetens inom medie- och informationskunnighet, instruera och vägleda elever exempelvis i informationssökning, sök- och källkritik samt källtillit

- värna elevers integritet i skolbibliotekets verksamhet i enlighet med rådande lagstiftning

Gymnasiebibliotekarier ansvarar dessutom för att

- utveckla och dela med sig av sin kompetens kring vetenskapligt material och referenshantering
- tillgängliggöra vetenskapligt material samt medverka till att rusta eleverna inför fortsatta studier.
- samverka med elever och lärare kring planering och genomförande av gymnasiearbetet

Utbildningsförvaltningen ansvarar övergripande för att

- inom grundskole- och gymnasieledning följa upp skolbiblioteksverksamheten utifrån skolbiblioteksplanen och skolans övriga styrdokument i syfte att verka för likvärdighet när det gäller elevernas tillgång till välfungerande skolbibliotek
- inom grundskole- och gymnasieledning verka för att skolorna har bemannade skolbibliotek och att andelen skolor med fackutbildade bibliotekarier ökar under fyraårsperioden
- komplettera skolbibliotekens utbud med klassuppsättningar av skönlitteratur via Cirkulationsbiblioteket samt litteratur på många olika språk, inklusive de nationella minoritetsspråken, via Mångspråksbiblioteket
- ge alla skolor tillgång till ett gemensamt digitalt bibliotekssystem som är integrerat med relevanta pedagogiska plattformar samt arbeta för ökad tillgång till e-böcker och e-media
- erbjuda kompetensutveckling, introduktionsprogram för nyanställda, nätverk och andra insatser för skolbiblioteksutveckling

- samverka med kulturförvaltningen kring kompetensutveckling, upphandling, läsfrämjande arbete samt en stärkt gemensam infrastruktur kring digitala medier